İslam'da Resmin Hükmü

[Türkçe]

حكم التصوير

[اللغة التركية]

Abdullah b. Abdulhamid el-Eseri

عبد الله بن عبد الحميد الأثري

Tetkik eden : Muhammed Şahin

مراجعة : محمد مسلم شاهين

Rabva Semti İslâmî Dâvet Bürosu-Riyad

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

2009 -1430

islamhouse.com

İSLAM'DA RESMİN HÜKMÜ

Hamd, Alemlerin Rabbi Allah'a mahsustur. Salâtu Selâm Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, Ehlinin, Sahabesinin ve de kıyamete kadar onları dost edinen herkesin üzerine olsun.
İslam, küçük büyük demeden hayatın tüm alanlarına hükmeden kapsamlı ve kâmil bir dindir. Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* vefat etmezden önce ümmetine, akide ve ahkâmdan tuvalete girme adabına kadar, ihtiyaçları olan her şeyi öğretmiş, açıklanması gereken her şeyi de açıklamıştır. Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, ümmetine beyan ettiği meselelerden birisi de resim yapmak, yaptırmak veya bulundurmakla ilgilidir. Müslümanlar bu konuda, özellikle yaşadığınız bu son yüzyılda kafirlerin etkisinde kalarak büyük bir musibete düşmüşlerdir. Kafirlerden o derece etkilenmişlerdir ki, artık İslam'ın bu meselelerdeki hükmünü dahi sormaz olmuşlardır. Hatta bazıları bu konuların din ile uzaktan yakından hiç bir ilgisinin olmadığını düşünmekte ve din ile resim, tiyatro, sanat, müzik ve benzeri şeylerin ne ilgisi var?! Diye sormaktadırlar.
Tabiî bunun nedeni dini bilmemek ve Batı karşısında aşağılık kompleksine kapılmaktır. Müslümanların siyasi, askeri ve iktisadi alanlarda yaşadığı bu geri kalmışlığın nedeni; İslam'ın hayat sahasından çıkarılmasıyla inanç ve düşüncelerin bozulmuş olmasıdır. Resim ve fotoğrafın hükmünü açıkladığımız bu risaleyi Müslüman kardeşlerimizin istifadesine sunuyoruz. Yardım Allah'tandır.[1]

Müsavvir (Şekillendiren) Allah'tır

Allahu Teala şöyle buyurur:
"O, yaratan, var eden, şekil veren Allah'tır." (Haşr, 59/24)
"Rahimlerde sizi dilediği gibi şekillendiren O'dur." (Âl-i imran, 3/6)
"Andolsun sizi yarattık, sonra size şekil verdik, sonra da meleklere, Âdem'e secde edin! Diye emrettik." (Âraf, 7/11).
Yâni bütün mahlukatı yaratıp onları dilediği gibi tasvir eden (şekillendiren), hakiki musavvir (şekil verici) Allahu Teala'dır. [2]

Kur'an-ı Kerim'de Heykel, Put Ve Resimlerin Hükmü

Kur'an'da Allah'tan başka ibadet edilen tüm bu şeyler ayıplanarak zem edilmiş, onları yapanlar ve onlara ibadet edenlerin ise akılsız kimseler oldukları bildirilmiştir. Allahu Teala şöyle buyurdu:
"İsrailoğullarını denizden geçirdik, orada kendilerine mahsus birtakım putlara tapan bir kavme rastladılar. Bunun üzerine: Ey Musa! Onların ilahları olduğu gibi, sen de bizim için bir ilah yap! Dediler. Musa: Gerçekten siz cahil bir toplumsunuz, dedi" (Âraf, 7/138)
İbrahim ve Nuh'un kavimlerinden ve İsrail oğullarından putlara tapanların kalıntıları günümüzde hala mevcuttur. Allahu Teala tüm bunları şeytan işi pislikler olarak adlandırır ve şöyle buyurur:
"Ey iman edenler! Şarap, kumar, dikili taşlar (putlar), fal ve şans okları birer şeytan işi pisliktir, bunlardan uzak durun ki kurtuluşa eresiniz." (Maide, 5/90)
Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de şöyle buyurdu:
"Onlar, içlerinden salih bir adam öldüğü zaman kabri üzerine mescid bina ederler ve orayı resimlerle donatırlar. Allah katında insanların en şerlileri onlardır."[3]
Bugün Hıristiyanlar hala birtakım resimlere, heykellere ve haç şekillerine tapmaktadırlar. Aynı şekilde Budistler ve dünyada mevcut bulunan başka bir çok dinin temel ibadetleri, resim ve heykellere tapmaktan ibarettir. Bunlar tağutların resim ve heykellerini yapmışlar, sonra da tapmışlardır. Günümüz tağutları için yapılanlar gibi. [4]

Resim Konusunda Varid Olan Hadisler

1) Kıyamet gününde insanlar arasında en çok azap çekenler musavvirlerdir (resim yapanlardır): Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:
"Kıyamet gününde insanlar arasında en çok azap çekenler resim yapanlardır"[5]
"Bu resimleri yapanlar, kıyamet gününde azaba uğrayacaklardır, onlara yaptığınızı diriltin denilecektir."[6]

---

[1] Abdullah Yolcu, İslam'da Resmin Hükmü, Guraba Yayınları El Broşürleri.
[2] Abdullah Yolcu, İslam'da Resmin Hükmü, Guraba Yayınları El Broşürleri.
[3] Buhari ve Müslim.
[4] Abdullah Yolcu, İslam'da Resmin Hükmü, Guraba Yayınları El Broşürleri.
[5] Müslim.
[6] Buhari ve Muslim.

"Her resim yapan ateştedir. Yapmış olduğu her resme can verilecek ve can verilen o resimler cehennemde ona azap edeceklerdir." [7]
"*Kıyamet günü insanların en çok azab görecek olanı Allah'ın yarattıklarını taklid edenlerdir."* [8]
"*Kıyamet gününde ateşten, gören iki gözü, duyan iki kulağı ve konuşan dili olan bir boyun çıkar ve şöyle der: Ben üç grup insana azap etmekle memurum: İnatçı zorbalara, Allah'tan başka bir ilaha tapanlara ve resim yapanlara."*[9]
Sözü geçen ayet ve hadisleri düşünen herkes, resim yapmanın ne kadar büyük bir günah olduğunu görmüş olur.
Nevevî şöyle dedi: "Ruh taşıyan (insan ve hayvan) herhangi bir şeyin resmini yapmak kesinlikle haramdır ve büyük günahlardandır." Resmin haram olmasının nedeni şudur: Allah'ın yarattığına benzetmek, O'nun yaptığına benzer bir şey yapmaya çalışmaktır. Oysa Allahu Teala bu sıfatları kendisine hasretmiştir. Ressam, resim yaparak Allah'ın sıfatlarına tecavüz etmektedir ki bundan Allah'a sığınırız. Aynı şekilde bir diğer nedeni de, bunun resim ve heykellerin tazimine ve bunların Allah'tan başka ilahlar ve rabler edinilmesine vesile olmasıdır.
2) Resim yapanlara lanet edilmiştir:
"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem kan ve köpeğin bedeli olan kazançtan fuhuş yolu ile kazanılan paradan neyh etti. Faiz alana ve verene, dövme yapana ve yaptırana, resim yapana lanet etti."[10]
Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:
"Allah bir kavme bir şeyi yemeyi haram kılmış ise, onun bedeli olan kazancı da haram kılmıştır."[11]
3) Melekler, içinde köpek veya resim bulunan eve girmezler:
Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:
"İçinde resim bulunan bir eve melekler girmez." [12]
"İçinde köpek ve heykeller bulunan bir eve melekler girmez." [13]
"Cibril aleyhisselam şöyle dedi: Biz içinde köpek ve resimler bulunan bir eve girmeyiz."[14]
İçinde resimler bulunan bir eve, müminleri ziyaret edip onların hayrı için dua eden, zikir ve namaz halkalarında toplanan rahmet melekleri girmezler. Bu, o ev halkı için büyük bir mahrumiyettir. Aynı şekilde evde köpek bulunması da bu hayırdan mahrum olmaya neden olur.
4) Resimleri yok etmek vaciptir: Aişe *radıyallahu anha*'dan: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem evinde bulunan her tasviri mutlaka yok ederdi."[15] Ali *radıyallahu anh* şöyle buyurdu: Rasulullah'ın beni vazifelendirdiği şey ile seni vazifelendireyim mi? Silmediğin resim ve yerle bir etmediğin yüksek kabir kalmasın."[16] Usame *radıyallahu anh*'den: "Kâbe'de Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına girdim. O bir resim gördü. Benden bir kova su istedi, ben de getirdim. Rasulullah bu su ile o resmi silmeye başladı. Ve silerken şöyle diyordu: *"Allah yaratamadıkları şeylerin resimlerini yapanları kahretsin"*[17] Rasululllah *sallallahu aleyhi ve sellem* Mekke'nin fethi günü Ömer *radıyallahu anh*'e Kâbe'nin üç duvarında bulunan bütün resimlerin silinmesini emretti. Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* burada bulunan bütün resimler silinmeden içeri girmedi.[18]
Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:
"Bana Cibrîl aleyhisselam geldi ve: 'Dün sana gelmiştim (ama yanına girmedim). Girmeyişimin sebebi de üzerinde timsaller bulunan perde bezi idi. Orada bir de köpek vardı, kapının üzerinde de insan resimleri bulunuyordu. Timsallerin başlarının koparılmasını emret ki ağaç şekline dönsün. Örtüden ayak altına atılacak iki minder yapılmasını, köpeğin de dışarı çıkarılmasını söyle!' Bu söylenenler yapıldı."[19]
Bütün bu hadis ve eserlerden, resimlerin yok edilmesinin vacip olduğu anlaşılmaktadır. Ali hadisinde bunların yok edilmesi emir sigasıyla gelmiştir... Yukarıda Cibril hadisinde geçtiği gibi, resmin silinmesi veya resimdeki canlının başının kesilmesi durumunda haramlık illeti ortadan kalkmış olur. Zira yüz yaratılış kudretinin mahallidir.
5) Evlerin duvarlarına resim asmak ve örtülere nakşetmek haramdır. Aişe *radıyallahu anha* anlatıyor:
"(O yokken) ben, yüklüğün önüne, üzerinde resimler bulunan bir bez çekmiştim. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem perdeyi görünce, çekip attı, (öfkeden) yüzü de kızarmıştı.

---

[7] Müslim.
[8] Buhari ve Muslim.
[9] Sahih, Tirmizi
[10] Buhârî.
[11] Sahih, Ebû Dâvûd.
[12] Buhari ve Muslim.
[13] Muslim.
[14] Sahih, Tirmizî
[15] Buhârî
[16] Muslim
[17] Sahih, Tayâlîsi
[18] Sahihtir, Ebû Dâvûd.
[19] Muslim.

“Ey Âişe! buyurdu, bil ki, Kıyamet günü insanların en çok azab görecek olanı Allah’ın yarattıklarını taklit edenlerdir.” Hz. Âişe rivayetine devamla dedi ki: “Biz o bezi kestik bir veya iki minder yaptık.”[20]

Hadisten evlere resim asmanın, onlara saygı göstermenin haram olduğu sonucunu çıkarıyoruz. Zira bu hususta zahiren de olsa, büyüklerinin ve azizlerinin resimlerini evlerine asıp onlara tapan kafirlere benzemekten kaçınılmalıdır. Bu nedenle Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hanımının, eve üzerinde resim bulunan bir bez astığını görünce çok kızmıştır. Bilinmeli ki! Hz. Aişe’nin o resimleri saygı amacıyla astığını söylemek mümkün değildir. Fakat Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* zahiren dahi olsa kafirlere benzemekten şiddetle kaçındırmış ve şirke giden tüm yolları kapamıştır.

Bu ve benzeri bütün hadisler, bütün canlıların resimlerinin haram ve büyük günahlardan biri olduğuna açıkça delalet eder. Bu hüküm geneldir ve duvarlar, örtüler, elbiseler üzerindeki resimler de buna dahildir. Zira Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* gölgesi olan (heykel) yahut gölgesiz (resim) olanlar hususunda herhangi bir ayırım yapmamıştır. Bilakis resim yapanların en şiddetli azaba uğratılacaklarını haber verdi ve bu hususta herhangi bir istisna belirtmedi. [21]

İstisna Edilen Resimler

Aişe *radıyallahu anha* anlatıyor: “Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in yanında oyuncak bebeklerle oynardım. Arkadaşlarım (da oynamak için) yanıma gelirlerdi. Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* (eve gelince, utanarak) saklanırlardı. Ama aleyhissalâtu vesselâm onları tekrar bana gönderirdi. Beraber oynamaya devam ederdik.”[22] İbn Abbas *Radiyallahu anhüma* anlatıyor: “Kendisine bir adam gelip:

“Ben resim yapmakla geçimimi sağlayan bir insanım. Bana bu hususta fetva ver!” dedi. İbn Abbas adama:

“Bana yaklaş!” dedi, adam yaklaşınca:

“Bana daha da yaklaş!” dedi. Adam yaklaştı. İbn Abbas elini başının üzerine koydu ve:

“Ben Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’i dinledim. Şöyle diyordu:

“Bütün tasvirciler ateştedir. Allah ressamın yaptığı her bir resim için onlara ruh verinceye kadar azab eder. O da ebediyyen onlara ruh veremez.” Bunun üzerine adam korkusundan sarardı ve titredi. İbn Abbas devamla adama dedi ki:

“İlla da resim yapacaksan ağaç yap, canı olmayan şeyin resmini yap.”[23]

Can sahibi olmayan nehirler, ağaçlar, tabi manzaralar ve cansız varlıkların yahut eğitim amacıyla bedenin, el, ayak gibi organlarının resimlerinin yapılmasında bir sakınca yoktur .Oyuncak bebeklere gelince; alimler bu konuda ihtilaf etmişlerdir. Fakat en uygun ve tercihe şayan olan, bu tür resimli oyuncaklardan kaçınmaktır. Çünkü bunun helal olması hususunda şüphe vardır. Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in Aişe’ye izin vermiş olması, resimlerin izale edilmesi emrinden önce olabilir ki bu durumda izin nesh edilmiş olabilir. Veya oyuncak olması hesebiyle aşağılandığı için oynamasına izin vermiş olabilir. Sözün kısası, bu tür şeylerin terk olunması daha evlâdır. Zira Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: *“Seni şüpheye düşüren şeyi bırak, şüphelenmediğin şeyi al.”* Çocukların oynamaları, eğitimleri için zaruridir. Bu zarurete binâen geçmişte çaputtan yapılan ve ev oyuncağı denilen oyuncaklara cevaz verilmiştir. Ancak günümüzde alçı ve plastik gibi maddelerden yapılan ve tamamen Allah’ın yarattıklarına benzeyen oyuncaklar, yukarıda geçen hadislerden de anlaşılacağı gibi haramın ta kendisidir. Allah daha iyi bilir! [24]

Fotoğraf Yolu İle Elde Edilen Resim

Son dönem alimleri fotoğraf makinesi yolu ile elde edilen resimler konusunda ihtilaf ettiler. Fakat tercih olunan görüşe göre bu da caiz değildir. Zira neticede bu da bir tasvirdir... Bu durumda zaruret ve maslahat gereği ile yetinmek gerekir. Zira el ile çizilmemesine rağmen, gazete ve dergilerdeki fotoğraf yolu ile elde edilen resimlerde birçok muzır resim vardır ki, bunlar toplum için el ile çizilen resimlerden çok daha tehlikelidir. Ayrıca resmin haram olmasının tek nedeni, Allah’ın yarattıklarını taklit etmek değildir. Geçmiş kavimlerin çoğu resim yolu ile Allah’a şirk koşmuşlar ve resim putçuluğa açılan bir kapı olmuştur. İçlerinden salih bir adam öldüğü zaman, anısını canlandırmak için onun resmini yaparlardı... Sonra gelen nesiller ise Allah’ı bırakıp bu resimlere taparlardı.

Resim de bir meslektir ve diğer meslekler gibi o da gelişme göstermiştir. O halde ister el ile yapılsın ister herhangi bir alet vasıtasıyla elde edilsin caiz değildir. Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* az söz ile çok anlam ifade edebilme özelliğine sahip idi ve buna göre O, genel hükmü içeren kapsamlı ifadelerle resim yapmayı haram kılmıştır. [25]

[20] Buhârî ve Muslim.
[21] Abdullah Yolcu, İslam’da Resmin Hükmü, Guraba Yayınları El Broşürleri.
[22] Buhârî ve Muslim.
[23] Buhârî.
[24] Abdullah Yolcu, İslam’da Resmin Hükmü, Guraba Yayınları El Broşürleri.
[25] Abdullah Yolcu, İslam’da Resmin Hükmü, Guraba Yayınları El Broşürleri.

Resimle İlgili Bazı Bid'atler

• Süslü Taş Bebekler:

Çağımızda kafirleri taklid ve onlara benzeme arzusu neticesinde müslümanlar arasında yaygınlık kazanmış olan bid'atlerden biri de taş bebekler, insan ve hayvan biçimindeki çocuk oyuncakları ve çeşitli heykelciklerin kullanımının, bunları evlere bürolarda ve diğer ticari mahallere kadar taşınması suretiyle yaygın bir hale gelmiş olmasıdır. Bu iş kesinlikle haramdır. Hiçbir alim bu gibi timsallerin (heykel, heykelcik vb.) yapılmasına cevaz vermemiştir. Müslümanların, bu konuda Allah'tan korkmaları ve şeriate uygun olmayan süslemelere tevessül etmemeleri gerekir. [26]

• Anıtlar Ve Meçhul Asker Anıtları:

Bu bid'at birçok müslüman ülkeye yayılmış durumdadır. Ülkeleri ve halkları için fedakarlık yapmış kimse veya kimselerin anılarını ebedileştirmek için anıtlar yapmak, müslümanlara batı sömürgeciliğinden miras kötü bir adettir. Eğer ölüleri tazim caiz olsa idi, herkesten önce peygamberler için caiz olurdu. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu.
"Allah'ım! Kabrimi tapılan bir put kılma."[27] Bu davranışın İslam ile hiçbir ilgisi yoktur ve İslam'ın hoş görmediği bir iştir.
Hakkı murad eden kimse için bugün gazeteler, dergiler ve sair matbuâtta yer alan ruh taşıyan varlıkların resimlerinin bu derece yayılmış olmasının bariz bir yanlış ve apaçık bir haram olduğu ortadadır. Bunu görebilen bir müslümanın, geçmişte yaptıklarına tevbe ederek nasihat ve uyarma ile kardeşlerini de bunlardan vaz geçirmeye çalışması gerekir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:
"Şurası muhakkak ki, haramlar apaçık bellidir, helaller de apaçık bellidir. Bu ikisi arasında (haram veya helal olduğu) şüpheli olanlar vardır. İnsanlardan çoğu bunları bilmez. Bu durumda, kim şüpheli şeylerden kaçınırsa, dinini ve ırzını korumuş olur. Kim de şüpheli şeylere düşerse harama düşmüş olur, tıpkı koruluğun etrafında sürüsünü otlatan çoban gibi ki, her an koruluğa düşebilecek durumdadır."[28]
Allahu Teala'dan, bizi dinimizde ince anlayış sahibi kılmasını, ihlas ile rızıklandırmasını, bize imanı sevdirip, kalplerimizi onunla süslemesini, küfür ve fısktan da uzak tutmasını dileriz.
Sözlerimizi bitirirken; Peygamberimiz Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e, ailesine ve ashabına salât ve selam ederiz. [29]

[26] Abdullah Yolcu, İslam'da Resmin Hükmü, Guraba Yayınları El Broşürleri.
[27] Buhârî ve Muslim.
[28] Buhârî ve Muslim.
[29] Abdullah Yolcu, İslam'da Resmin Hükmü, Guraba Yayınları El Broşürleri.